

Zilupes novada vēstis

2011.gada 27.aprīlī

Nr.3 (3), bezmaksas

Mūsu vēstures pretrunīgie datumi 8. un 9. maijs

Latvijas sabiedrībā joprojām valda pretrunīga izpratne par 8. un 9. maiju:

Kāpēc aktuāli ir tieši šie divi datumi? Kad īsti beidzās karš? Vai 9. maijam tagad ir pavisam cita nozīme? Kāpēc Eiropas diena tiek atzīmēta tieši 9. maijā?

Uz šiem jautājumiem mēģināja atrast atbildes arī Zilupes novada vecāko klašu skolēni, kas bija pulcējušies Zilupes vidusskolā, lai noskatītos režisores Ināras Kolmanes un vēsturnieka Ulda Neiburga dokumentālo filmu „Pretrunīgā vēsture”. Filmā par savu dzīves gājumu un vēstures grāmatās aprakstītiem notikumiem stāsta trīs cilvēki: latvietis, ebrejs un krievs. Viņu traģiskie likteņi uzrunāja ikvienu filmas skatītāju un ļāva labāk izprast atšķirīgās emocijas, kas apvij Otrā pasaules kara uztveri Latvijas sabiedrībā.

1945. gada 7. maijā līdz ar nacionālsociālistiskās Vācijas sakāvi Eiropā beidzās Otrais pasaules karš un iestājās miers. Vienošanās par Vācijas bezieru kapitulāciju Rietumu sabiedrotajiem un PSRS tika parakstīta ģenerāļa Eizenhauera štābā Reimsā, Ziemeļfrancijā. **8. maijs kļūst par Uzvaras dienu Eiropā.**

Savukārt dienu vēlāk - 1945. gada 8. maijā, maršala Žukova štābā Karlshorstā, Austrumberlīnē, pēc Padomju Savienības iniciatīvas tika parakstīta vienošanās par Vācijas bezieru kapitulāciju PSRS un Rietumu sabiedrotajiem. Ar šo atsevišķo vienošanos Padomju Savienība vēlējās akcentēt savus īpašos nopelnus fašisma sagravē - **9. maijs kļūst par Uzvaras dienu PSRS.**

Tiekoties ar Zilupes skolēniem, vēsturnieks Uldis Neiburgs atgādināja: „Latvijā 8. maijs ir Nacisma sagraves un Otrā pasaules kara upuru piemiņas diena. Tomēr ir jāsaprot, ka atšķirībā no Rietumeiropas, kur 8. maijā tautas ieguva neatkarību, Latvijā tā nenotika. Tajā pašā laikā mums jāskatās, kā kopā varam veidot dzīvi labāku. Un to mēs paveiksim sadarbojoties, nevis karojot viens ar otru.”

To, ka Eiropas valstu attīstību var panākt tikai miers, nevis karošana savā starpā, saprata Francijas ārlietu ministrs Robērs Šūmans. Pēc viņa aicinājuma **1950. gada 9. maijā** sešas valstis – Beļģija, Francija, Itālija, Luksemburga, Nīderlande un Vācija – apvienoja ogļu un tērauda ražotnes nolūkā nodrošināt mieru un uzlabot dzīves līmeni. Vairāku valstu vienota kontrole pār ogļu un tērauda ražošanu bija nepieciešama tādēļ, ka tieši ogles un tērauds ir svarīgi materiāli bruņojuma ražošanā. Starpkaru posmā (1918.-1939.g.) Eiropā valstu apvienošanās nenotika un sekoja Otrais pasaules karš. Ogļu un tērauda ražošanas apvienošana varēja nodrošināt mieru un kopējus pamatus Eiropas ekonomikas attīstībai.

9. maijam ir simboliska nozīme Eiropas vēsturē, jo šajā datumā tika sperts pirmais solis tagadējās Eiropas Savienības izveidošanā. Ņemot vērā Šūmaņa deklarācijas vēsturisko nozīmi, Eiropas Savienības valstu un valdību vadītāju augstākā līmeņa sanāksme Milānā 1985. gadā pieņēma lēmumu svinēt **9. maiju kā Eiropas dienu**. Tie ir svētki visiem Eiropas Savienības iedzīvotājiem, jo simbolizē vienotību dažādu valstu starpā, arī to valstu starpā, kas kādreiz ir karojušas viena ar otru.

Kopš iestāšanās Eiropas Savienībā 9. maijs arī Latvijā, tāpat kā citviet Eiropā, tiek atzīmēts kā Eiropas diena, tomēr daļa sabiedrības joprojām vēlas svinēt uzvaru pār kādu citu valsti, nevis raudzīties kopīgā Eiropas nākotnē. Kāpēc?

Stāsta Uldis Neiburgs: „Katras paaudzes vēstures izpratni veido personīgā pieredze par laiku, kurā dzīvo un dzīvojusi. Ir izpētīts, ka indivīds, tikai sasniedzot apmēram 40 gadu vecumu, sāk apzināties sevi kā vēstures daļu. Vēl ilgāks laiks nereti ir nepieciešams, lai nonāktu pie vēlmes un vajadzības savu vēsturisko pieredzi atstāt mantojumā nākamām paaudzēm.

Vēstures uztvere latviešu un krievvalodīgo ģimenēs parasti pastāv, izejot no katras ģimenes vēsturiskās pieredzes, no atmiņām un zināšanām par vecāku un

vecvecāku pieredzēto. Šī vēsturiskā pieredze bieži vien ir atšķirīga. Pavisam cits skatījums uz vēsturi ir tai sabiedrības daļai, kura ir ieradies Latvijā tikai kara beigū vai pēckara laikā, un kurai trūkst saiknes ar 1918. gada 18. novembrī proklamēto Latvijas Republiku. Tās atšķirīgo vēstures uztveri nosaka arī dažādās atmiņas par dzīvi pēckara padomju sabiedrībā, kas viņiem, atšķirībā no pamatnācijas lielākās daļas, neasociējas ar piespiedu samierināšanos ar svešas okupācijas varas klātbūtni, bet gan ar brīvprātīgu atrašanos PSRS sastāvā, krievu valodas dominanti, padomju cilvēku domāšanas veidu, kā arī sociālistiskās sistēmas priekšrocībām.”

Tāpat Uldis Neiburgs uzskata, ka vēstures mācību priekšmeta uzdevums nav tikai iemācīt vai likt iekalt sausus faktus, bet gan attīstīt un veicināt kritisku domāšanu, tai skaitā izprotot, kāpēc vēstures fakti tiek interpretēti dažādi, apgalvo Uldis Neiburgs. Sarunas un jautājumu uzdošana gan ģimenē, gan mācību stundās būtu veids, kā nonākt pie lielākas skaidrības.

Filma „Pretrunīgā vēsture” mudināja skolēnus dalīties iespaidos par redzēto un diskutēt par dažādo vēstures izpratni:

„Filma ļoti aizkustināja.”

„Visiem ir taisnība. Katrs aizstāv savus uzskatus. Es varu piekrist [meitenei filmas beigās], ka mazbērniem nav jācīnās par to, par ko cīnījās viņu vectēvi. „

„Uzvaras svētki ir jāsvin tiem, kas tajos notikumos piedalījās. 8./9. maijā jauniešiem nevajadzētu svinēt, bet gan pieminēt kritušos.”

„Filmai ir sasaiste ar Zilupi, jo te, pie Draudzības kurgāna, filmas autori pirmo reizi satika vienu no trim filmas galvenajiem varoņiem – Vitāliju Ļeonovu”

Vēsture vienmēr ir bijusi pretrunīga, īpaši tadē, ka dažādas nācijas uz to skatās no sava skatu punkta. Taču svarīgi ir par to runāt un ņemt vērā visas vēstures interpretācijas, tādējādi izprotot šīs dažādās nostājas.

Eiropas Savienības valstu iedzīvotāji ir ņēmuši vērā vēstures skarbās mācību stundas un, atzīmējot 9. maiju kā Eiropas dienu, domā par kopēju nākotni Eiropā. Par ko domājam mēs - Latvijā?

Paziņojums

Zilupes novada pašvaldība pēc adreses Zilupē, Raiņa ielā 13, Zilupes novads- 07.jūnijā plkst. 16.00 rīko vienstāva dzīvojamās mājas un zemes gabala izsoli.

Objekta atrašanās vieta Zilupe, Raiņa ielā 29, Zilupes novads.

Personām, kuras vēlas pirkt šo Objektu, jāiesniedz pieteikums par piedalīšanos izsolē līdz 7. jūnijam plkst 16.00.

Personas, kurām ir pirmpirkuma tiesības, tās var izmantot tikai tad, ja rakstveidā piesaka savas tiesības šajā sludinājumā norādītajā termiņā.

Iepazīties ar izsoles noteikumiem, iesniegt pieteikumus, kā arī saņemt nepieciešamo informāciju var Zilupes novada pašvaldībā pēc adreses: Zilupe, Raiņa iela 13. Pēdējā pieteikumu iesniegšanas dienā to pieņemšana notiek no plkst. 8.00 līdz 16.00. Ziņas par Objektu, tai skaitā par tā apskati, var iegūt, zvanot pa tālruni 65707313, 29162353.

Dzīvojamās mājas adrese	Pirmpirkuma ierosinājumi	Izsoles sākumcena	Samaksas noteikumi
Zilupe, Raiņa ielā 29	Ir reģistrēts	2100 LVL	Nosolītā summa latos, divu nedēļu laikā no norēķinu izziņas saņemšanas

„Zilupes novada vēstis”, Zilupes novada pašvaldības bezmaksas informatīvais izdevums. Adrese: Raiņa iela 13, Zilupe, Zilupes nov., LV – 5751, e-pasts: zilupe@zilupe.lv Atbildīgais par izdevumu un datorsalikumu – Aivars Dembovskis, t. 65707317